

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

SZAKMAI AJÁNLÁS

Családok Átmeneti Otthona keretében megvalósuló
külső férőhelyek szakmai feladat ellátásához

Jóváhagyta:

Nyitrai Imre
helyettes államtitkár

Kiadta:

Czibere Károly
államtitkár

kiadva:

2018. május

Impresszum

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával:

Készítette:

Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány

Az ajánlás készítésében közreműködött:

Bogó Emília

Kelemen Gábor

Kopf Katalin

Rácsok Balázs

Varga-Hegyí Eszter

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	4
I. IGÉNYBEVEVŐI KÖR MEGHATÁROZÁSA.....	6
II. A KÜLSŐ FÉRŐHELY MŰKÖDTETÉSE.....	8
III. A KÜLSŐ FÉRŐHELY SZOLGÁLTATÁSAI.....	13
IV. SZAKEMBEREK ÉS FELADATKÖRÜK.....	16
V. A GONDOZÁSI FOLYAMAT BEMUTATÁSA.....	18
VI. KAPCSOLATTARTÁS A KÜLSŐ FÉRŐHELYEN.....	22
VII. ADMINISZTRÁCIÓ.....	23

BEVEZETÉS

A szakmai ajánlás célja, hogy a családok átmeneti otthonaiban 2018. január 1-től létrehozható külső férőhelyek működtetésével hosszabb távú, többlépcsős lakhatási szolgáltatás igénybe vételére legyen lehetőség, ezzel a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) célját és alapelveit kívánja szolgálni elősegítve a gyermekek családban történő nevelkedését.

A családok átmeneti otthonainak szolgáltatás bővítésének indoka, hogy a családokat sikeresen tudja kivezetni az ellátórendszerből, elősegítse társadalmi reintegrációjukat, csökkentse az intézményi igénybevétel szükségességét. Ez a szakmai ajánlás egy elméleti szakmai gondolkodás eredménye, melyben szakmai szervezetek vettek részt. Javasolt a szakmai ajánlás s gyakorlati működésből fakadó tapasztalatok alapján felülvizsgálandó.

A családok átmeneti otthonaiba kerülő ellátottakra nagy arányban jellemző a hosszú évek óta felhalmozódott és meg nem oldott problémák továbbvitele.

Fontos, hogy számukra hosszabb ellátási időkeretet tudjunk biztosítani, hiszen az önálló egzisztencia megteremtéséhez, a jogi és gyámhatósági ügyek befejezéséhez, bántalmazottaknál a lelki sérülések feldolgozásához gyakorta kevés a másfél év.

Azok számára, akiknek nem, illetve már nem indokolt a szoros, mindennapi gondozási folyamat és a folyamatos munkarendben biztosított szakmai segítségnyújtás, lehetőséget kell biztosítanunk egy új szolgáltatás igénybe vételére. A külső férőhely lakhatási szolgáltatása önállóbb életvitelre ad lehetőséget, az önálló életvezetés az intézményes keretek között nehezen megvalósítható.

A családok átmeneti otthonából jelenleg kikerülő ellátottak, élethelyzetükből és szociális körülményeikből adódóan sok esetben úgy nevezett vándorló családokká válnak. A gyermekek szempontjából javasolt, hogy egy hosszabb távú, szabadabb, önmegvalósítóbb programon tudjanak részt venni, melynek eleme a külső férőhelyek szolgáltatása.

A családok átmeneti otthonába kerülők egy adott kapcsolati hálóval rendelkeznek, mely nem minden esetben megfelelő a család reintegrációjának eléréséhez. A külső férőhely szolgáltatásai hosszabb távon lehetővé teszik az adott kapcsolati háló fejlesztését, vagy egy teljesen új közegbe történő belépést.

A külső férőhely szakmailag segített lakhatási forma, amelyet olyan szociálisan hátrányos helyzetű családok vehetnek igénybe, akiknek lakhatásuk nem megoldott, családok átmeneti otthona ellátásába kerülnek, de idővel a reintegráció szempontjából más, kötetlenebb támogatási formát igényelnek. Az ellátás ideje alatt szociális munkával biztosított segítséget és egyéb szolgáltatásokat vesznek igénybe annak érdekében, hogy a gondozási folyamat végére a társadalmi reintegrációjuk sikeres legyen.

A külső férőhely szolgáltatását második lépcsőfokként úgy kell megszervezni, hogy az valódi társadalmi reintegrációt elősegítő lépcsőfok legyen a családok átmeneti otthonaiban élő emberek számára az életük újrakezdésében.

A családok átmeneti otthonának, valamint a külső férőhely szolgáltatásának időtartama összesen legfeljebb három év. A családok átmeneti otthonában való tartózkodás, illetve a külső férőhelyen történő ellátás időtartama együttesen elérheti a három évet, de nem haladhatja meg azt.

I. IGÉNYBEVEVŐI KÖR MEGHATÁROZÁSA

A külső férőhelyek célcsoportjába tartozhatnak hátrányos helyzetű, egy vagy kétszülős családok. A külső férőhelyek célcsoportjába a családok átmeneti otthonába – törvényi és jogszabályi előírások alapján – bekerülő személyek tartoznak. Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától a Gyvt. 51. § (1) bek. alapján. A külső férőhely alaptevékenységként biztosítja gyermek és szülője együttes lakhatását, azok számára, akik erre támogatással képesek. Míg családok átmeneti otthonában várandós egyedülálló nők is ellátásba kerülhetnek, külső férőhely szolgáltatását nem vehetik igénybe. A külső férőhelyen nem helyezhető el válsághelyzetben lévő várandós anya a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban NMr.) 67. § (5) bek. alapján.

A külső férőhely szolgáltatás igénybevételének feltétele

„Külső férőhelyen az a család helyezhető el, akik esetén nincs szükség a folyamatos munkarend keretén belül biztosított szakmai segítségre és a családok átmeneti otthona szakmai munkatársai külső férőhelyre helyezhetőnek tartanak a szolgáltatás szakmai programjában foglaltak figyelembe vétele alapján az NMr. 67. § (1) (5) bekezdései alapján.”

A külső férőhely szolgáltatásának igénybevételéhez számos elvárásnak meg kell felelni:

Ehhez javasolt egy pontrendszer felállítása, amely az alábbi tényezőket méri:

- a) az ellátottat – valamelyik szülőt - biztosítással járó jogviszony keretében foglalkoztassák, és legyen annyi jövedelme, hogy a lakhatása alatt felmerülő rezsiköltség és az esetleges speciális szolgáltatásokért fizetendő térítési díj megfizetése mellett biztosítani tudja a családfenntartás költségeit;

- b) az ellátott a családok átmeneti otthona ellátási ideje alatt nem halmozott fel térítési díj tartozást;
- c) az ellátást kérő családok átmeneti otthona gondozási ideje alatt előtakarékosági összeget helyezett el és a megtakarítását a külső férőhelyen is havi rendszerességgel meghatározott összeggel növelni tudja;
- d) az ellátott vállalja a külön jogszabályban meghatározott társadalmi reintegrációt segítő programban való részvételt;
- e) az ellátott szülő gyermeke számára folyamatosan biztosítja a testi-, lelki-, szellemi-, erkölcsi fejlődéshez szükséges támogató háttérrel;
- f) az ellátott szülő a családja számára az otthonban rendezett körülményeket biztosít (megfelelő higiéniai);
- g) együttműködik a szakmai teammel, és a problémái megoldásában fontos egyéb szakemberekkel, törekszik ügyeinek önálló intézésére;

A pontrendszer még kiegészíthető az alábbiakkal:

- szenvedélybetegségét kezeli, ehhez speciális szolgáltatást vesz igénybe;
- a családok átmeneti otthonában már kiderült, hogy a család elkötelezett az önálló, hatékony családi működésre;
- a család reális jövőképpel rendelkezik.

Külső férőhelyre a családok átmeneti otthonában élő családoknak írásban kell pályázniuk minimum egy hónapos (családok átmeneti otthonban lévő) ellátás igénybevétele után. A felvételi eljárást személyes meghallgatás is kiegészítheti. A külső férőhelyre való kikerülést a családok átmeneti otthonának szakmai teamje határozza meg. Amennyiben egy adott család megfelelő eredményeket ért el a szakmai programban kidolgozott pontrendszerben, és alkalmasnak bizonyul az ellátás ilyen formájára, úgy igénybe veheti a szolgáltatást.

II. A KÜLSŐ FÉRŐHELY MŰKÖDTETÉSE

A külső férőhelyen az elvárt viselkedési szabályokat és az épület, valamint az eszközök használatára vonatkozó szabályokat külön házirend szabályozza, amelynek szabályait minden intézmény maga alakítja ki.

A családok átmeneti otthona keretében létrejövő külső férőhelyen történő elhelyezés szolgáltatásainak igénybevételét javasolt fél évre megkötni, majd felülvizsgálat után újabb fél évvel meghosszabbítani. A szolgáltatást igénybe vevők folyamatos visszajelzést kapnak a szakemberektől a pontrendszer segítségével. A segítő teamnek felül kell vizsgálnia az ellátott korábban vállalt tevékenységét, így azt is, hogy a gyakorlatban megvalósult-e az önálló és független életvitel kialakítása. Amennyiben nem, úgy a következő fél évre kidolgozott tervben a szakmai team-mel közösen új irányelveket kell kialakítani, amennyiben szükséges, a klienseket vissza kell helyezni családok átmeneti otthonába, majd egy új család kaphat lehetőséget a külső férőhelyen.

A külső férőhelyek szolgáltatásai a családok átmeneti otthona keretében működnek, így azokra is vonatkozik minden olyan jogszabályi, adminisztrációs előírás, egyéb szakmai szabályozó, amely a családok átmeneti otthonát érinti.

A családok átmeneti otthona keretében létrejövő külső férőhelyek tekintetében, az ellátott családok életvitelszerű tartózkodására szolgáló lakást külön kell biztosítani egyes családok számára. A külső férőhelynek száraznak, világosnak, jól fűthetőnek, jól szellőztethetőnek kell lennie és rendelkeznie kell a mindennapi életvitelhez szükséges alapvető berendezési, valamint használati tárgyakkal.

A családok átmeneti otthona (székhely és telephely) által nyújtott szolgáltatásokat a fenntartó úgy köteles megszervezni, hogy a külső férőhelytől számítva tömegközlekedéssel 1 órán belül, valamint 30 km-es körzetben megközelíthetők legyenek.

A külső férőhely szolgáltatásait igénybe vevő szülő(k) folyamatosan kapcsolatot tart(anak) a családgondozóval. A külső férőhelyen a családok átmeneti otthona által nyújtott segítő tevékenység intenzitása fokozatosan csökken, miközben a helyi szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatókkal a szükséges mértékig fokozatosan erősödik.

A családgondozóval való találkozások igény és szükséglet szerint fokozatosan csökkennek, de minimálisan havi két személyes találkozó mindenképpen javasolt, hogy a szociális szakember

átbeszélje a családdal az életvitelükkel, anyagi és szociális helyzetükkel, vagy akár a gyermekek gondozásával, nevelésével, iskoláztatásával kapcsolatban felmerült nehézségeket, illetve a következő időszak teendőit.

Az ellátottak jogai és kötelezettségei

Az ellátást az ellátottak kizárólag önként vehetik igénybe.

- Az ellátottaknak joguk van külső kapcsolataik ápolására, amelynek feltételeit, módját házirendben kell szabályozni.
- Az ellátottaknak joguk van érdekeik képviselőjére, panasszal fordulhatnak az intézmény vezetőjéhez, amennyiben személyes jogaikat, kapcsolattartásukat sérelem éri, valamint, ha az intézmény dolgozói megszegik szakmai-, titoktartási- és vagyonvédelmi kötelezettségeiket.
- Az ellátottaknak joguk van a róluk készült iratanyagokba betekinteni. Ennek módját az intézmény adatkezelési és nyilvántartás-vezetési szabályzata tartalmazza.
- Az ellátottaknak joguk van önálló döntések meghozatalára, amelyek azonban nem veszélyeztethetik a gyerekek értelmi, érzelmi, testi, lelki és erkölcsi fejlődését.
- Az ellátottaknak joguk van a gondozás során a gyermekeket érintő kérdésekbe beleszólni, a gondozás folyamatát a szakemberekkel együtt meghatározni.
- Az ellátottaknak kötelességük együttműködni az intézmény szakembereivel az ellátást szükségessé tevő okok megszüntetése érdekében, és ennek során különösen tekintettel kell lenni a gyermek(ek) érdekeire.
- A szülőknek kötelességük a gondozási-nevelési terv elkészítésében s egyben a félévente szükséges pontrendszeri felülvizsgálaton részt venni és annak végrehajtásában együttműködni. Az ellátottaknak kötelességük az intézményt és annak munkatársait tiszteletben tartani, kommunikációjuk során a társadalmilag elfogadott hangvételt használni és ennek megfelelő magatartást tanúsítani.
- A gondozás során figyelemmel kell lenni a gyermekek jogainak a Gyvt. 6-9.§-iban foglaltak biztosítására. Különösen figyelni kell arra, hogy az ellátásba került gyermek a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatásokkal szemben védelemben részesüljön, tájékoztatást kapjon jogairól, valamint kötelezettségeiről, jogai érvényesítésének módjáról. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy az ellátásba került

gyermek véleményét az őt érintő kérdésekben elmondhassa és korára való tekintettel ezt figyelembe vegyék.

- A külső férőhely szolgáltatásában biztosítani kell a megfelelő lakhatási körülményeket, a gyermekek számára pedig a tanuláshoz való nyugodt környezetet és tárgyi feltételeket.
- Az ellátottaknak kötelességük figyelembe venni, hogy a lakókörnyezetük nyugalmát tiszteletben tartják, törekszenek a beilleszkedésre, a megfelelő szomszédsági viszony ápolására.

Az intézmények, fenntartók, szolgáltatók jogai és kötelezettségei

- A szolgáltatást nyújtónak biztosítani kell a szolgáltatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést és az esélyegyenlőséget.
- A külső férőhelyeket működtető munkatársak munkájukat a szociális munkások etikai kódexének irányelvei alapján kötelesek végezni; a szolgáltatóknak kötelessége, hogy az intézményben folyó szakmai munkát ezen irányelvek alapján szervezze.
- A munkatársaknak tiszteletben kell tartaniuk az egyén és családok autonómiáját, személyi szabadságát, emberi jogait, valamint a családok kialakult szokásait, hagyományait.
- Nagy figyelmet kell fordítani az adatvédelemre, különös tekintettel a kiskorúak személyes adatainak védelmére (média megjelenés, hivatali megkeresések, pénzügyi megkeresések, stb.).
- A munkatársak kötelessége megismertetni a nyújtott szolgáltatásokat az ellátottakkal.
- A munkatársak kötelessége a szolgáltatásokat személyre szabottan, az egyéni szükségleteket figyelembe véve biztosítani.
- A külső férőhely esetében költségvetési támogatás a normál férőhelyekhez képest csökkentett mértékben illeti meg a fenntartót, a támogatás mértékét a költségvetésről szóló törvény állapítja meg.

Térítési díj szabályok

A személyi térítési díj megállapításánál a családok átmeneti otthona külső férőhelye esetén, ha szociális munkát is nyújtanak a család számára, a személyi térítési díj összege igénybe vevőnként nem haladhatja meg a gyermek családjában jutó egy főre eső havi jövedelem 40%-át, az ezen kívüli esetben a kívüli esetben lakhatási költséget kell meghatározni személyi térítési díjként.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 14. § (6) bek. határozza meg a családok átmeneti otthonainak külső férőhelyei vonatkozásában határozza meg a lakhatási költség körébe tartozó költségelemeket, amely alapján lakhatási költségként a fűtés-, áram-, gáz-, víz- és csatornaszolgáltatásért, személyszállításért, közös költségként fizetendő díjak együttes összege állapítható meg.

A rongálás és nem rendeltetésszerű használat esetén az ellátott az okozott kárt köteles megtéríteni.

Külső férőhely berendezése, illetve a tárgyi feltételek kialakítása

A külső férőhely berendezése során biztosítani kell a családok számára a megfelelő lakhatási körülményeket, hogy a helyszín alkalmas legyen a családok életvitelszerű tartózkodására.

Ingóságok:

1. A fenntartó berendezzi az ingatlant, minden szükséges eszközt és berendezést biztosít a család számára.
2. A család már rendelkezik némi bútorzattal, így a fenntartó csak a hiányzó eszközöket biztosítja számukra.
3. A család saját eszközeivel és bútoraival ellátja az ingatlant, a családok átmeneti otthona mindössze a lakást biztosítja számukra.

Műszaki cikkek, berendezési tárgyak meghibásodása esetén – amennyiben a keletkezett károkért a család a felelős -, a családnak kell finanszíroznia a javítás költségeit. Abban az

esetben, ha önhibájukon kívül keletkezik az adott probléma, úgy a fenntartó feladata mindezt biztosítani.

Javasolt, hogy külső férőhelyen a közüzemi szolgáltatásokat kártyás mérőórákkal ellátottak nevére lehessen íratni, így nagyobb mértékben felelősséget tudnak vállalni a gondozási idő során. (Ha a kártyás mérőóra nem megvalósítható, akkor az intézmény nevének legyenek a közüzemi szerződések, hogy a befizetések nyomon követhetők, az esetleges elmaradások jobban követhetők és kezelhetők legyenek.)

A családoknak a fenntartó beleegyezését követően lehetőségük van további extra szolgáltatások igénybevételére (pl. tv, telefon, internet elérhetőség biztosítása), melyek finanszírozása teljes mértékben őket terheli. A fent említett igényeket a családgondozó felé kell jelezniük, majd a család anyagi helyzetére való tekintettel a családgondozó a szakmai team-mel közösen dönti el, hogy ezek használata javasolt-e a család részére.

III. A KÜLSŐ FÉRŐHELY SZOLGÁLTATÁSAI

A családok átmeneti otthona rendszerébe integrált külső férőhelyek olyan tartós, hosszú távú lakhatásra alkalmas ingatlanban kerülnek biztosításra, amit a családok családtagjaikkal a családok átmeneti otthona ellátásának időintervallumán belül (összesen három év) vehetnek igénybe.

A családok átmeneti otthona keretében létrejövő külső férőhelyek szolgáltatásai közé az alábbi elemek tartoznak:

- családgondozás, szociális munka,
- pszichológiai tanácsadás,
- jogi tanácsadás,
- gyermekfejlesztés,
- különböző reintegrációs programokon való részvétel lehetőségének biztosítása.

Ajánlott szolgáltatások: folyamatos kapcsolattartás a család- és gyermekjóléti szolgálattal, illetve a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ programjaiba való bekapcsolódás, és az általuk nyújtott szolgáltatások igénybevétele. Az intézmények együttműködnek, a család szükség szerint veszi igénybe a szolgálat és/vagy központ szolgáltatásait. A folyamatot - így a különböző szolgáltatásokhoz történő delegálást, az esetátadás megtervezését - is mindvégig a családgondozó koordinálja, így az ellátási idő végeztével a családgondozás zökkenőmentesen kerülhet át a család- és gyermekjóléti szolgálathoz.

Ha más településekre költözik a család, az illetékes család- és gyermekjóléti szolgálatnak kell átadni az esetet kiköltözéskor.

A külső férőhely szolgáltatása családok átmeneti otthonaihoz és a vele együtt ellátásban részesülő családtagok szükségleteihez igazodóan biztosít segítséget.

A szociális szakemberek a családgondozás és gondozás feladatait esetvitel keretében látják el. A megfelelő autonómia megteremtése érdekében a családgondozónak heti 4 órában kell biztosítani a családgondozást minden külső férőhelyen élő család számára. Ebben a segítő tevékenységben a szakemberek a szociális munka teljes eszköztárával (egyéni esetkezelés,

családokkal és csoportokkal végzett szociális munka, közösségi szociális munka) végzik és támogatják a kitűzött reintegrációs célok elérését.

Amennyiben a családok átmeneti otthonának egy külső telephelye van, a már foglalkoztatott családgondozó bízható meg heti plusz 4 órában a külső férőhelyen történő szakmai munka irányításával.

Amennyiben egy családok átmeneti otthona több külső férőhelyet tud létrehozni, abban az esetben önálló munkakörben a külső férőhelyek számának megfelelő heti munkaidőben lehet felvenni családgondozásra szakembert.

Pszichológiai tanácsadás

A lakóknak a külső férőhely ellátása során lehetőségük van pszichológiai tanácsadás igénybevételére. Ezen szolgáltatás megvalósulhat a családok átmeneti otthonában, vagy a család- és gyermekjóléti központ által biztosított pszichológiai tanácsadás keretében.

Jogi tanácsadás

A külső férőhely szolgáltatásainak keretében az ellátottaknak lehetőségük van jogi tanácsadás igénybevételére. Ezen szolgáltatás megvalósulhat a családok átmeneti otthonában, vagy a család- és gyermekjóléti központ által biztosított jogi tanácsadáson.

Társadalmi reintegrációt segítő programok

A külső férőhely működtetése során a családgondozó havi rendszerességgel reintegrációs programokat tart vagy szervez az igénybevevők számára annak érdekében, hogy fokozatosan elősegítse a reszocializációt, egy magasabb szintű önismeret és önértékelés eléréséhez való lehetőséget.

Ezek a foglalkozások biztonságos bázist nyújtanak ahhoz, hogy az ellátottak megtanulják és beépítsék mindennapjaikba pl. a józan kultúra, a 12 lépéses filozófia és a társadalmi normák együttes egészséges működtetését.

A programoknak köszönhetően új kapcsolatteremtő, illetve kapcsolattartó rendszer alakul ki a klienseknél, amelyben törekedhetnek kapcsolataik egészséges működtetésére, akár a szükséges távolság megtartására, hisz ez a tartós felépülés egyik fontos mozzanata.

A programban részt vevő kliens a későbbiekben akár önszorgató csoportok keretén belül továbbadhatja tapasztalatait sorstársainak.

A reintegrációs foglalkozások egyik fontos eleme, hogy a programban résztvevők elsajátítsák azon képességeket és készségeket, amelyekkel a külső férőhelyről történő kikerülést követően jobb lehetőségek között tudnak együttműködni a társadalom tagjaival.

A programok célja:

- a sikeres reintegráció elérése,
- gazdálkodási ismeretek,
- munkaerőpiaci tanácsadás,
- a természetes támogatói rendszer újraépítése,
- segítségnyújtás a helyes pénzgazdálkodásban,
- önálló ügyintézésre történő nevelés,
- társadalmi normák betartása és beépítése a mindennapi életbe,
- önismeret,
- munkahely megtartása,
- reális rövid- és hosszú távú célok felállítása,
- megfelelő családi szerepek elsajátítása, megerősítése,
- szabadidős programok tervezése.

IV. SZAKEMBEREK ÉS FELADATKÖRÜK

Általános feladatok

A szociális szakemberek fő feladatai az ellátottakkal kapcsolatban:

1. az új lakókörnyezethez történő alkalmazkodás segítése,
2. változásmenedzselés,
3. családgondozás, egyéni esetkezelés, melynek keretében a szakember segítséget nyújt a hivatalos ügyintézkésekben, gyermeknevelési és gondozási kérdésekben, családi napirend kialakításában, a pénzügyi tervezésben,
4. segítséget nyújt a szükséges szakemberek elérésében, mivel a külső férőhelyen egyik fontos szakmai ajánlás, hogy az ott lévő klienseket támogassuk abban, hogy a helyi család- és gyermekjóléti szolgálat által nyújtott segítségeket igénybe vegyék.

A szociális szakembernek képessé kell tennie az ellátottakat arra, hogy hosszú távon meg tudják oldani önmaguk és családjuk problémáit. Ennek érdekében közreműködik és együttműködik az ellátó rendszer tagjaival, intézményekkel, hatóságokkal.

Családgondozó feladatainak részletezése

A családgondozó a családok átmeneti otthona szakmai team-jének tagjaként heti 4 órában/ család látja el feladatait.

A családgondozó a szakmai teammel közösen választja ki a külső férőhely szolgáltatásainak igénybevételére alkalmas pályázó családot, feltérképezi helyzetüket, majd tájékoztatja őket a bekerülés feltételeiről, a további folyamatokról és a szükséges információkról. Feltérképezi a rövid, illetve hosszú távú terveket, ennek megfelelően elkészíti az együttműködési tervet.

Ezt követően segíti a család beköltözését, az ingóságok beszerzését, elvégzi a szükséges adminisztratív feladatokat, megkötöti a használatba vételi szerződéseket és jegyzőkönyvet készít az átadott ingóságokról.

A családgondozó segíti a családot az új környezet megismerésében, így a közoktatási intézményekbe, munkahelyre való eljutásban, a helyi család- és gyermekjóléti szolgálat elérhetőségeiben, az általuk nyújtott programok megismertetésében.

A beköltözést követően kezdetét veszi az intenzívebb munka. A családgondozó a családdal közösen egyezteti a személyes találkozások időpontjait.

A gondozási idő alatt végig figyelemmel kíséri a család mindennapi működését, fél év elteltével pedig a pontrendszernek megfelelően felméri az eddig elért eredményeket.

Havi egy alkalommal vagy az intézményvezető által meghatározott gyakorisággal részt vesz a családok átmeneti otthonának esetmegbeszélésén. A fél év alatt összegyűjtött iratanyag segítségével megvitatja a családról alkotott képet és tapasztalatokat a szakmai team többi tagjával.

Munkája során folyamatosan kapcsolatot tart a jelzőrendszer tagjaival, és havi rendszerességgel reintegrációs programokat tart a szolgáltatást igénybe vevők számára. Ezt akár csoportosan, akár egyénenként, családonként is megvalósíthatja.

Felmerülő súlyos probléma, kialakult krízishelyzet esetén azonnal jelez a családok átmeneti otthona szakmai team-ének, majd javaslatot tesz a probléma megoldására, melyet a team tagjaival közösen megvitatnak.

Munkája során az időbeosztását a család életviteléhez igazítja, a találkozások gyakoriságát fokozatosan csökkenti, de minden hónapban legalább egyszer személyesen találkoznia kell a család összes tagjával.

A gondozási idő alatt figyelmet fordít az ingatlan amortizációjára, arra, hogy a leltárban felvett tárgyak rendelkezésre állnak-e, továbbá, hogy a lakókörnyezet a család minden tagja számára biztonságos legyen.

Segítő tevékenységét, támogatását csökkenő intenzitással végzi, fokozatosan nagyobb önállóságot biztosítva a család számára ezzel felkészítve őket a reintegrációra. Segíti a családot az új lakhely keresésében, a lakókörnyezet feltérképezésében, majd végső lépésként a költözésben.

A szociális segítő tevékenység során a team közös megbeszélése több alkalommal is megszervezhető, illetve megszervezendő. A családgondozó esetkonferenciát is összehívhat a különböző segítő szakemberek és a családtagok közötti optimális feladatmegosztás kialakításának érdekében.

V. A GONDOZÁSI FOLYAMAT BEMUTATÁSA

Felvételi eljárás: a családok átmeneti otthonába került család benyújthatja jelentkezését külső férőhely szolgáltatásának igénybevételére, amit a családgondozó és a szakmai team közösen megvitatnak egy előzetesen felállított pontrendszer segítségével.

Felvétel: Amennyiben a team a család külső férőhelyre való kerülése mellett dönt, úgy a családot tájékoztatni kell minden ezzel kapcsolatos szükséges tudnivalóról, majd létrejön a megállapodás mely alapját képezi a szolgáltatás igénybevételének.

Esetkezelés

Kezdeti szakasz:

- A célok újbóli meghatározása a kiköltözésre vonatkozóan.
- A kezdeti szakaszban az ellátást igénybe vevő még intenzív kapcsolatban áll a családok átmeneti otthona szakmai teamjével és a külső férőhely családgondozójával. A CsÁO szakemberei segítik az új környezetbe való beilleszkedést, szükség szerint támogatják az ellátásban lévőköt abban, hogy kialakítsák az új életük mindennapi rutinjait, az új kiadásokat (pl. rezsi) is tartalmazó megfelelő pénzbeosztásukat.
- Nagyon fontos, hogy ebben az időszakban is megkezdődjenek azon társadalmi reintegrációt segítő programok, melyeket az együttműködési megállapodás is tartalmaz, és amelyek segítik az ellátottakat abban, hogy használatba vételi szerződés időszakában kihívásait sikeresen teljesítsék.
- Ebben az időszakban a család kiadásai jelentősen megemelkedhetnek, illetve a téli időszakokban a rezsi költségek még jó gazdálkodás mellett is gondot jelenthetnek. A szükség szerinti teljeskörű ellátás folyamatos leépítése, csökkentése fontos eleme a családgondozásnak. Kezdetben több természetbeni adománnyal segítheti az intézmény a családot, de a végső cél, hogy ez folyamatosan csökkenjen és a család erősödésével megszűnjön.

Normalizálás szakasza:

- Ritkább látogatások
- Következetes számonkérés
- A kitűzött célok többszöri átbeszélése
- Probléma esetén írásos feljegyzés készítése az ellátott aláírási kötelezettségével

Ebben a szakaszban már kialakulnak a főbb rutinok, a napirend, a gyermekek iskolába, óvodába járásának menete. Az ellátottak megismerték közvetlen környezetüket, szomszédokat, kialakultak és megszilárdultak a külső férőhely szolgáltatás igénybevételének köszönhetően az új normák.

Stabilitás szakasza:

- A munka figyelemmel kísérése
- a család működésének értékelése a célok megvalósulásának érdekében
- a gyermekek fejlődésének, helyzetük figyelemmel kísérése
- a kiköltözés megtervezése, amennyiben szükséges, az ebben való segítségnyújtás

A stabilitás időszakában az igénybevevők szinte már teljesen önállóan élik meg a mindennapokat. A találkozások sűrűsége tovább csökkenhet, de fontos, hogy soha ne szűnjön meg teljesen. Ebben az időszakban is kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekekre. Közeledve a szolgáltatás megszűnéséhez, egyre intenzívebb szerepet kap a szakmai team. Gyakran szükség van ilyenkor pl. jogi tanácsadásra, esetleg az albérleti szerződés megírására vagy ellenőrzésére. A családgondozó segítséget nyújt a szükséges ügyintézkésekben.

Lezárás:

Az esetmunka az ellátás megszűnésével fejeződik be, melynek vége az esetek döntő többségében tervezhető folyamat. A családgondozó az ellátottal együtt lezárja, kiértékeli az elvégzett feladatokat, az esetleges jövőbeli teendőket.

Az esetmunka lezárása során az ellátást igénybe vevő átadja az általa átvett eszközöket és ezt követően a külső férőhelyen már nem jogosult tartózkodni.

Kiköltözés esetén az ideiglenes lakcím megszüntetése további feladat.

Az ellátás megszűnése:

- a határozott idejű elhelyezés esetén a megjelölt időtartam - illetve a meghosszabbított időtartam - leteltével,
- a törvényes képviselő kérelmére,
- a megállapodásban foglaltak szerint,
- a házi rend ismét, súlyos megsértése esetén, ha az ellátás feltételei, okai nem állnak fenn,
- a határozott idejű elhelyezés esetén a megjelölt időtartam - illetve a meghosszabbított időtartam - leteltével,
- a szülőnek, nagykorú testvérnek nyújtott ellátást, ha a szülő, nagykorú testvér mások életét, testi épségét veszélyeztető magatartást tanúsít,
- az ellátott lakhatása rendeződik, így kikerül a külső férőhelyről,
- az ellátott visszakerül a családok átmeneti otthona belső telephelyére.

A gondozás során felmerülő problémák:

A család elveszíti anyagi biztonságát:

1. Amennyiben a családnak nincs előtakarékoságba félretett összege, természetes támaszaitól segítséget nem kap, így kilátástalan helyzetbe kerül, a külső telephelyen való további tartózkodásra alkalmatlanná válik. Ilyenkor a szakmai team javaslata alapján az intézményvezető dönt, ebben az esetben visszakerülhet a család a családok átmeneti otthona ellátásába.

Amennyiben egy családok átmeneti otthonából külső férőhelyre került család visszaköltözik a családok átmeneti otthonába, abban az esetben az új együttműködési megállapodást úgy kell megkötni, hogy annak időintervallumába a korábban belső telephelyen eltöltött ideje beszámításra kerüljön. (pl. 2 hónap CSÁO – 1 év külső férőhely – visszakerül CSÁO - ba, abból már a korábbi 2 hónap lejön)

2. A család a családgondozóval együtt felméri a helyzetet és megnézik, hogy az eddig félretett előtakarékosági összeg hány hónapra elegendő a családnak ahhoz, hogy a kialakult krízishelyzetet át tudják vészelni a külső férőhelyen. A családgondozónak

meg kell találnia a megfelelő megoldást ahhoz, hogy az adott problémát, amely kiváltotta a család anyagi instabilitását, orvosolni tudják.

Családi probléma lép fel:

1. Amennyiben a külső férőhelyen a család megfelelő működése nem anyagi, hanem egyéb problémába ütközik (pl. válás), úgy a családgondozónak fel kell mérnie a család adott helyzetét. A családdal közösen újra kell gondolni a gondozási tervet és a korábban felállított pontrendszernek megfelelően felül kell vizsgálnia a család számára nyújtandó szolgáltatásokat és azok helyét, a megfogalmazott reintegrációs célokat, figyelembe véve, hogy alkalmasak-e továbbra a külső férőhely szolgáltatásainak igénybevételére és elérhetőek-e a reintegrációs célok.
2. Amennyiben a családban gyermekbántalmazással, elhanyagolással, veszélyeztetettséggel szembesül a szakember, a törvényben és a szektorsemleges módszertani útmutatóban előírtak szerint kell eljárni. Ha a gyermek helyzete intenzív családgondozással, gyermeknevelési vagy életvezetési segítséggel javítható, vagy külső kontroll szükséges, úgy a családot vissza kell helyezni a családok átmeneti otthonába. A gyermek(ek) kiemelésével a külső férőhelyen való lakhatás is megszűnik, kivéve abban az esetben, ha a családban egyidejűleg több gyermek nevelkedik, és a kiemelés nem érinti az összes családban nevelt gyermeket. Ez utóbbi esetben a szakmai team megvitatja a kialakult helyzetet, majd ennek megfelelően dönt arról, hogy a család maradhat-e a külső férőhelyen.
3. Szülők keresőképessége megszűnik: A szakmai team döntése alapján adható a családnak egy 2- 3 hónapos átmeneti időszak, és ha újból el tud helyezkedni a szülő, akkor maradhatnak a külső férőhelyen.
4. Együttműködési megállapodás megsértése: A házirend megsértése minden esetben a külső férőhelyen történő ellátás megszűnését vonhatja maga után.

VI. KAPCSOLATTARTÁS A KÜLSŐ FÉRŐHELYEN

A külső férőhely szolgáltatásának működtetése során figyelmet kell fordítani a kapcsolattartás módjára, főként, ha elvált szülő került az ellátásba gyermekével.

A bíróság, illetve gyámhivatal által meghatározott módon láthatás időtartamára az elvált fél elviheti gyermekét a külső férőhelyről.

Amennyiben a mozaik család valamely tagjának másik családban nevelkedik gyermeke, a bíróság vagy gyámhivatal által meghatározottak szerint elhozhatja a gyermeket a külső férőhelyre.

A külső férőhely szolgáltatását igénybevevő család lakhatás céljából nem fogadhat maga mellé senkit.

Azokban az esetekben, amikor távol élő rokonok szeretnék meglátogatni a családot, előzetesen jelezniük kell a látogatás célját és időpontját a családgondozó felé. A kérelem elbírálása egyénileg történik, a keretfeltételeket az együttműködési megállapodás szabályozza. (A család nyugalmanak és biztonságának érdekében ajánlott, hogy a látogatók egy-két éjszakánál többet ne tartózkodhassanak a külső férőhelyen.)

Az együttműködési megállapodás betartása minden külső férőhelyen tartózkodó személyre vonatkozik, így a látogatókra is.

A családgondozó fontos feladata, hogy ügyeljen a házirendben előírtak betartására, a család nyugalmanak biztosítására. A külső férőhelyként kialakított ingatlanban a család nem szállásolhat el más személyt, illetve személyeket, arra az időtartamra sem, amíg a lakás esetleg üres. pl. dolgozik mindenki.

Amennyiben a szülőnek új párkapcsolata alakul, akivel életközösségbe kíván lépni, akkor az új élettársnak is külön kell kérnie felvételét a külső férőhelyre a családok átmeneti otthona által meghatározott felvételi eljárás szabályai szerint. Pozitív elbírálás esetén az élettárssal is megállapodás kötésére kerül sor, amiben ő is vállalja az ellátással járó együttműködési kötelezettséget.

VII. ADMINISZTRÁCIÓ

A külső férőhelyek szolgáltatásai a családok átmeneti otthona keretében működnek, így azokra is vonatkozik minden olyan jogszabályi, adminisztrációs előírás, egyéb szakmai szabályozó, amely a családok átmeneti otthonát érinti.

Amennyiben a team az adott család külső férőhelyre való jelentkezésének támogatása mellett döntött, és rendelkezésre áll a külsőférőhely a dokumentációkban át kell vezetni az új szolgáltatást és az azzal kapcsolatos változásokat, pl. új megállapodást kell kötni.

A megállapodás kötelező tartalmi elemeit a Gyvt. 32. § (7) bek. tartalmazza, azonban lényeges ennél az új szolgáltatásnál kitérni és hangsúlyozni, hogy megállapodás tartalmazza:

- ingatlan adatait (cím, rendelkezésre bocsátott tárgyi eszközök részletezését),
- a személyi térítési díj megállapítására és megfizetésére vonatkozó szabályokat,
- külső férőhely szolgáltatás által igénybe vehető szolgáltatások (pl.: jogász, pszichológus, családgondozás, szükség szerinti életvezetési segítség) és azok térítési díjai,
- a szerződés megkötése napján az óraállások rögzítése,
- lakáshasználattal kapcsolatos lényeges tudnivalók (, károkozás, karbantartás...),
- a megállapodás időtartama,
- a megállapodás megszűnésének módja,
- házirend.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátásra irányuló jogviszony keletkezését a települési önkormányzat által fenntartott átmeneti gondozást nyújtó intézmény esetében az intézményvezető intézkedése alapozza meg.

A gyermekjóléti alapellátások igénybevételének szolgáltató vezetője/fenntartó vagy az általa megbízott személy a kérelmezővel, illetve törvényes képviselőjével írásban megállapodást köt.

A családok átmeneti otthona esetén a megállapodást az ellátás kezdetétől számított 15 napon belül kell megkötni. A megállapodást több példányban kell elkészíteni, melynek egy példánya az ellátottnál marad, ezzel a példánnyal az ideiglenes lakcím létesítését kérelmezheti az ellátott az önkormány irodában.

JOGSZABÁLYI KERETEK

- Magyarország Alaptörvénye
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 369/2013. (X.24.) Kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről